

Гайдай Олександр Дмитрович
аспірант,

Київський національний університет технологій та дизайну
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0800-2524>

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-426-2-38>

ВПЛИВ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА НА РІВЕНЬ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Питання безпеки національної економіки є вирішальним в контексті сучасних макро- та мікроекономічних процесів і трансформації взаємозв'язків між елементами системи національної економіки. На сьогодні рівень значимості безпеки національної економіки також залежить від зацікавленості суб'єктів у її розвитку та покращенні фактичних показників. До того ж, розглядаючи поточний стан національної економіки України, необхідним є врахування об'єктивних обставин, які формуються в умовах дії особливого правового режиму воєнного стану, який в свою чергу є одним із найбільш вирішальних факторів її формування та становлення.

Економічна безпека як явище або категорія по-різному розглядається та тлумачиться дослідниками, що залежить від обраного предмету дослідження, оскільки економічну безпеку можна розглядати на глобальному рівні (економічна безпека світу, регіону, держави) або на локальному (наприклад, економічна безпека конкретної сфери господарства або ж конкретного підприємства).

Слід погодитись з тезою про неоднозначність змісту поняття економічної безпеки, яку можна розглядати з точки зору кондиціонального (економічна безпека трактується як сукупність певних умов, які забезпечують реалізацію визначених державою завдань), якісного (економічна безпека як найважливіша якісна

характеристика економічної системи, що визначає її здатність підтримувати нормальні умови функціонування та діяльності ключових учасників: держави, бізнесу та громадян), протекціоністського (економічна безпека як рівень захищеності держави, бізнесу, громадян від зовнішніх загроз), статичного, ресурсного та телеологічного підходів [1].

Існує також інший погляд, який розкриває зміст економічної безпеки через соціальний аспект, пов'язуючи її з умовами праці та рівнем захисту соціальних прав особи. Так, економічну безпеку пропонується вважати системою, що складається з базової соціальної безпеки, яка визначається доступом до інфраструктури основних потреб, а також стосується охорони здоров'я, освіти, житла, інформації та соціального захисту, а також безпеки, пов'язаної з роботою. При цьому, базова безпека означає обмеження впливу невизначеності та ризиків, з якими люди стикаються щодня, одночасно забезпечуючи соціальне середовище, в якому люди можуть належати до низки спільнот, мати справедливу можливість займатися обраною професією та розвивати свої здібності за допомогою того, що Міжнародна організація праці називає гідною працею [2].

Вдалим є підхід, описаний В. Головка, який розглядає економічну безпеку як систему, панівне місце в ієрархії якої займає саме безпека держави, яка може бути реалізована через ефективне державне управління, що дозволяє реалізувати ефективність та відповідний рівень економічної безпеки на будь-якому іншому рівні. Дослідник вважає, що питання забезпечення економічної безпеки держави набувають ще ширшого характеру і тому потребують подальшої уваги до пошуку нових методів досягнення високого рівня цього виду безпеки з урахуванням значущості кожної з її складових [3, с. 8].

Усе наведене дає можливість зробити висновок, що економічна безпека залежить від соціального ресурсу (населення, підприємств) та не може бути реалізована без впливу зовнішнього «актора» – держави, яка в особі уповноважених органів здійснює вплив на

економічні процеси та прагне гарантувати стабільність економічної системи в цілому.

Визначення державно-приватного партнерства, наведене у положенні статті 1 Закону України «Про державно-приватне партнерство» від 01.07.2010 № 2404–VI, відповідно до якого державно-приватне партнерство – це співробітництво між державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами в особі відповідних державних органів, що згідно із Законом України «Про управління об’єктами державної власності» здійснюють управління об’єктами державної власності, органів місцевого самоврядування, Національною академією наук України, національних галузевих академій наук (державних партнерів) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, установ, організацій (приватних партнерів), що здійснюється на основі договору в порядку, встановленому цим Законом та іншими законодавчими актами, та відповідає ознакам державно-приватного партнерства, визначеним цим Законом [4]. З наведеного визначення слідує, що такий інструмент спроможний створити умови, за яких приватний та публічний суб’єкти досягають максимально ефективних результатів від спільної діяльності, що в свою чергу дозволяє впливати на рівень економічної безпеки, про що додатково свідчать погляди, відповідно до яких державно-приватне партнерство пропонується розуміти як форми взаємодії (відносин) держави та приватного сектору на основі укладених на підставі законодавчо визначених норм угод для реалізації інвестиційних цілей обох сторін з максимально справедливими та вигідними умовами. Державно-приватне партнерство також слід вважати складовою інвестиційної діяльності, оскільки «забезпечення належного рівня взаємодії держави та приватного бізнесу сприятиме формувати необхідного інвестиційного середовища, дозволить забезпечити життєздатність економіки, дотримання національних фінансових інтересів, реалізація яких сприятиме незалежності та швидкій інфраструктурній відбудові» [5, с. 119].

Таким чином, державно-приватне партнерство є одним із чинників реалізації завдань економічної безпеки держави. Зважаючи на суб'єктний склад відносин, що формуються в межах державно-приватного партнерства слід брати до уваги лише національний рівень (рівень економіки держави), проте, формуючи інструменти реалізації останнього враховувати соціальний фактор та мікро-економічні показники. Державно-приватне партнерство в сучасних умовах трансформації економічних відносин є одним із вирішальних факторів впливу на процес формування стабільної та прогресивної економіки.

Література:

1. Молдован О. О. Економічна безпека держави як базове поняття екосистейту: у пошуках універсальної дефініції. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2021. Том 32 (71). № 4. С. 5–12. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/71-4-2>
2. Definitions: What we mean when we say «economic security». *International Labour Organization*: website. URL: <https://webapps.ilo.org/public/english/protection/ses/download/docs/definition.pdf> (дата звернення: 05.11.2024).
3. Golovko Vladyslav (2019) Essential Characteristics of the Economic Security of the State and its Main Components. *World Science*. 11(51). Vol. 3. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ws/30112019/6778
4. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 01.07.2010 № 2404—VI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2010. № 40. Ст. 524.
5. Забаштанський М., Ломонос Р. Роль державно-приватного партнерства з забезпеченні фінансової безпеки держави. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2023. № 1(33). С. 114–122. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-1\(33\)-114-122](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-1(33)-114-122)